

Σ Τ Ο Ι Χ Ε Ι Α

Τ Η Σ

Μ Ε Τ Α Φ Υ Σ Ι Κ Η Σ

Π Α Ρ Α

Β Ε Ν Ι Α Μ Ι Ν Λ Ε Σ Β Ι Ο Υ .

ΕΝ ΒΙΕΝΝΗ ΤΗΣ ΑΟΥΣΤΡΙΑΣ,
ἐκ τῆς Τυπογραφίας τοῦ Ἰωάννου Συεῖρερ.
1820.

ΤΩ ΕΤΓΕΝΕΣΤΑΤΩ ΑΡΧΟΝΤΙ ΒΑΡΩΝΩ ΚΥ-
ΡΙΩ ΓΕΩΡΓΙΩ ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΩ.

Α' φερῶν, ὦ Ἄρχον Βαρῶνε, ταύτην σοι τὴν βίβλον, ἐγὼ ἐκτελῶ οὐδὲν ἄλλο, εἰμὴ νὰ ἐνδῶσω ἐκύντε ἀέκων εἰς ἠδυστάτην καὶ δικαιοτάτην ἀρχήν. Καθότι εἶναι ταῖς πᾶσιν ὁρατὸν πῶς ἡ προσφορὰ γίνεται πρὸς οὐδένα ἄλλου, εἰμὴ πρὸς ὕπερ νομίζει ἠδουὴν ἄλλο οὐδὲν, παρὰ τὴν ἐπανόρθωσιν διὰ τῆς παιδείας τοῦ ἰδίου γένους, οὗτινος ἐγὼ εἰμὶ μέλος. εἰμὴ ἐξ οὗπερ βλέπει αὐτὴ ἡ Εὐρώπη καθ' ἐκάστην ἰδίους καὶ ἀφθόνοις ἀναλώμασι πεμπομένους νέους τῶν Ἑλλήνων διψῶντας, ὡς οἱ ἔλαφοι, τῶν τῆς παιδείας καθαρῶν ναμάτων, ὡς μηδενὸς ἄλλου βέβαια, ἐκτὸς σου, ἀφαιροῦντος τὴν δίψαν αὐτῶν. εἰμὴ πρὸς ὕπερ οἱ πτωχοὶ μεταφρασαὶ καὶ παραφρασαὶ ἀδυνατοῦντες νὰ ἐκδώσωσιν εἰς φῶς τὰ ἑαυτῶν πονήματα, ἐνθά ἐδαπάνησαν ἀπάσας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς αὐτῶν, κατὰ τρυχόμενοι ὑπὸ τε τῆς ἐνδεΐας καὶ τῶν ὑπερβολικῶν κόπων, καταφεύγουσιν ὡς εἰς κοινὴν παραμυ-

) (*

θίαν, ὡς μηδενὸς ἄλλου, ὡς φαίνεται, ὀρέγοντος αὐτοῖς χεῖρα βοήθειας. Ποῖον — λοιπὸν ἄλλο δικαιότερον, εἰ μὴ πρὸς τὸν νέμοντα ἀμφοτέροις ταῖς χερσὶν εἰς τὸ γένος αὐτοῦ χάριτας, νὰ ἀποδοθῇ μικρόν τι ἄνθος παρ' αὐτοῦ; Η' — ποία μείζων ἰδουή, ἢ τὸ νὰ βλέπητις ἑαυτὸν ταπτόμενον ἐν τῇ τάξει ἐκείνων, οἵτινες γινώσκουσι τοὺς εὐεργέτας τοῦ ἰδίου γένους καὶ τοὺς ὑπὸ τῶν ἔθνῶν τιμωμένους;

Ἡ φύσις, ὡς Ἄρχον Βαρῶνε, ἔθετο ὅρια εἰς τὰ πάθη τῶν λοιπῶν ἀνθρώπων, πλὴν ὅχι καὶ εἰς τὰ τῶν Ἑλλήνων. Οἱ Ἕλληνας δὲν ὑπόκειντο οὔτε τὸ πάλαι, οὔτε τὰ νῦν εἰς τοὺς νόμους τῆς φύσεως. Ἡ μήτηρ, τὸ πάλαι, παρέδιδεν ἕνεκά τῆς ἰδίας πατρίδος εἰς θάνατον τὰ τέκνα αὐτῆς. Θησεὺς καὶ Πιπτακὸς ἄρξαντες χρόνον τινὰ τῆς ἰδίας πατρίδος, ἀπέδωκαν τὸ σέμμα τῇ ἰδίᾳ αὐτῶν πατρίδι, ὅπερ τὴν σήμερον νομίζεται μὴ γήενον, ἀλλ' ὑπὲρ ἀνθρώπου. Τότε δ' οὖν, λέγει ὁ Λαέρτιος, τὸν Πιπτακὸν ἰσχυρῶς ἐτίμησαν οἱ Μιτυληναῖοι, καὶ τὴν ἀρχὴν ἐνεχείρισαν αὐτῷ, ὁ δὲ δέκα ἔτη κατασχὼν καὶ εἰς τάξιν ἀγαγὼν τὸ πολίτευμα, κατέθετο τὴν ἀρχήν. Τί σοί, τὴν σήμερον ἐκτελοῦσιν οἱ Ἕλληνας μικρά τινα; Ἀλλ' οὔτοι ἄνευ συντάγματος, ἄνευ ἐξουσίας, ἄνευ δικησέως: ὅ ἐστιν ἀπούσης πάσης δυνάμεως πρὸς τὸ δασμοφορεῖν καὶ συλλέγειν ἀπὸ τοῦ κοινοῦ χρήματα, ἄνευ

πλούτου, ἀλλ' ἐκ τοῦ ὑπερήματός αὐτῶν συνισῶσι σχολ-
 λεία, πέμπουσι νέους εἰς σπουδὴν τῶν ἐπιστημῶν εἰς ξέ-
 νας γαίαις πρὸς τελειοποίησιν τῶν ψυχῶν αὐτῶν, ἐνθά-
 ρύνουσι τοὺς λογίους διὰ τῆς ἑαυτῶν ὑπερασπίσεως, ὡς
 σὺ αὐτός· εἰ παράδειγμα ζωηρόν. Καὶ οἱ μὲν οἰκονομι-
 κοὶ πολιτικοὶ τὴν σήμερον εἰς τὴν Εὐρώπην θέλουσι κοι-
 νῶς δύο τιθεῖν πάσης ἐπικρατείας: τὴν γεωργικὴν καὶ
 τὸ ἐμπόριον, πλὴν εἰς μὲν τὴν Ἑλλάδα τὸ πρᾶγμα ἔ-
 χεται ἀληθείας, ὅχι ὅμως καὶ μετὰξὺ αὐτῶν. Καθότι
 τιθεῖν εἶναι οὐδὲν ἄλλο, εἰμὴ ὄργανον διορισθῆν ἐκ φύ-
 σεως πρὸς κατασκευὴν τροφῆς πολλῶν ἀτόμων. Ἄλλ'
 εἰς μὲν τὴν Εὐρώπην ἐμπορευόμενός τις καὶ κερδίζων,
 οὔτε ὀβολὸν παρέχεται εἰς τοὺς λοιποὺς ὁμογενεῖς αὐ-
 τοῦ.. εἰς δὲ τὴν Ἑλλάδα τὸ πρᾶγμα ἔχει διαφόρως.
 Ἐνταῦθα λέγω, ὡς αὐτὸς τὸ πρᾶγμα ἀπέδειξας, τὸ
 γὰρ δὲν εἶναι διορισμένον ὑπὲρ ἑνὸς καὶ μόνου ἀτόμου,
 ἀλλ' ὑπὲρ πολλῶν πεινασμένων, καὶ ἔτι πλέον οὐχ ὑπὲρ
 σωματικῆς πείνης, ἀλλ' ὑπὲρ αὐτῆς τῆς ἀρετῆς καὶ τε-
 λειοποιήσεως τοῦ ἀνθρωπίνου πνεύματος. Καθότι σὺ
 τρέφεις ὅχι ὀλίγους ἔντε τῇ Ἑλλάδι καὶ Εὐρώπῃ προ-
 σκειμένους εἰς τὴν παιδείαν, οἵτινες, εὐελπὶς εἰμί, ἐπι-
 γραφεύτες θέλουσι θρέψαι ὅλην τὴν Ἑλλάδα τὴν μητέρα
 ἡμῶν καὶ εὐεργέτιδά καὶ αὐτῆς τῆς Εὐρώπης. Ὅντος
 λοιπὸν τοσαύτου ζήλου ἐν τῇ σῇ ψυχῇ ὑπὲρ τῆς Ἑλλά-

δος, ὥστε νὰ ἐρεθίζῃς ἅπαντας τοὺς εἰς τὴν παιδείαν ὑ-
 πὲρ τοῦ φωτισμοῦ τοῦ ἡμετέρου γένους ἀφιερωθέντας,
 ἐνθάρυνων καὶ ὑπερασπίζόμενος αὐτοὺς καὶ διὰ λόγων,
 καὶ διὰ γραμμάτων, καὶ διὰ χρημάτων, ἅπερ οἱ λοιποὶ
 λατρεύουσιν, ὡς θεὸν κεκλεισμένον ἐν σκάτει, ἔλλειψις
 βέβαια τοῦ καθήκοντος ἠθέλην εἶναι, ἂν τὸ κοινόν, οὐ-
 τινὸς ἐγὼ εἶμι μέλος καὶ τῶν λόγιων εἰς, δὲν ἠσθάγετο
 τῆς τοιαύτης εὐποιΐας, ὥστε δι' ἐμοῦ νὰ σαι ἀποδώσῃ τὴν
 χάριν, ἀποκάθιζῶν ἐπίμονον τὴν μνήμην τοῦ σοῦ ἑλλη-
 νισμοῦ, καὶ εἰς τὸ μέλλον αὐτὴν μεταφέρει.

Ὁ ἔπαινος τῶν τοιούτων ἀνδρῶν εἶναι τῶν ἑ-
 παινῶν ὅχι αὐτῶν, ἀλλ' ὅλου τοῦ ἔθνους, ἢ ὀρθότερον
 εἰπεῖν, εἶναι ἔπαινος αὐτοῦ τοῦ συγγραφέως ὡς εἰς τοὺς
 ἑτεροεθνεῖς ἀποδεικνύοντος, ὁποῖοι εἰσιν οἱ ὁμοεθνεῖς αὐ-
 τοῦ, εἴτε οὗτος αὐτός, καὶ ὅχι ἐτώσιον ἄχθος ἀρούρης
 κατὰ τὴν δόξαν αὐτῶν. Ὡς οὗτος εἶναι τρόπος ξένος
 ἐπαίνου ἑαυτοῦ, χωρὶς ποτὲ οἱ ἐναντίοι νὰ δυνηθῶσι νὰ
 ὀνομάσωσιν αὐτὸν ἐγωΐσῃν ἢ ἀδιάκριτον, ὡς τοῦτον ὁ-
 μολογοῦντες ἀληθῆ καὶ τῆς ἀρετῆς ἐποινετήν. Πᾶν,
 κατὰ τὸν Ἰερακλέα, ὃ ἀμείνονα τὴν ψυχὴν ποιεῖ, τοῦτο
 ἔντως ἀρετὴ καὶ φιλοσοφίας νόμος.

Βενιαμὴν Λέσβιος.

ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΦΙΛΑΝΑΓΝΩΣΤΑΣ.

Εξερχόμενος ὁ ἄνθρωπος ἐκ τῶν χειρῶν τῆς φύσεως ἔχει οὐδεμίαν ἄλλην μετ' αὐτῆς κοινωνίαν, εἰμὴ τὴν διὰ τῶν πέντε αἰσθήσεων, δεχόμενος τὰς προσβολὰς, εἴτε ἠδονικὰς, εἴτε ἀλγεινὰς τῶν περὶ ἑαυτὸν σωμάτων: ὅπερ ἰσοδυναμεῖ μὲ τὸ, ὁ ἄνθρωπος γεννηθεὶς εἶναι ὑποκείμενον τῶν ἔξωθεν σωμάτων. Πλὴν τὸ θεῖατρον τοῦτο τῆς φύσεως ἀπ' ὀλίγου ὀλίγου ἐκτυλίττον τὸν νοῦν αὐτοῦ, ἀποκαθίστησιν ἐν αὐτῷ ὀρατὰς καὶ ἄλλας δυνάμεις: τὴν μνήμην λέγω, τὴν φαντασίαν, τὸ λογικόν, καὶ συνείδησιν, ἅπερ εἶναι ἄλλα μέσα κοινωνίας αὐτοῦ μετὰ τῆς φύσεως, καὶ οὕτως ἡ διάνοια, εἴτε ἡ χρεία τοῦ συλλογίζεσθαι ἀποκαθίσταται τοσοῦτον ἀναγκαία εἰς τὸν ἄνθρωπον, ὅσον καὶ αἱ φυσικαὶ αὐτοῦ χρεῖαι. Ἀλλὰ — τοῦτο τί ἄλλο εἶναι, εἰμὴ ἀποφυγὴ ἀγνοίας; Ὡς οὖν ὁ ἄνθρωπος φύσει τοῦ εἰδέναι ὀρέγεται, ὡς ὢν ἐκ φύσεως λογικὸς, ὅπερ ἰσοδυναμεῖ μὲ τὸ, ὁ ἄνθρωπος ἐξέρχεται φύσει ἔξωθεν αὐτοῦ πρὸς τὴν φύσιν, ἀποκτῶν νέας σχέσεις καὶ ἀναφορὰς μὲ αὐτήν. Ἐξερχόμενος ὅμως ὁ ἄνθρωπος ἐξ ἑαυτοῦ πρὸς τὰ ἔξω θέν εὐχαρισεῖται παντελῶς εἰς τοῦτο μόνον, ἀλλὰ ζητεῖ πάντα τρόπον διὰ νὰ

μάθη και τοὺς λόγους τῶν φαινομένων, ὅπερ, κατὰ τὸν Σιμωνίδην, εἶναι Θεοῦ μόνου ἴδιον ἢ Θεὸς ἂν ἔχη μόνος τοῦτο γέρας « και ἐπομένως ὁ ἄνθρωπος διὰ τὸ εἰδέναι ἐπιδιώκει τὸ ἐπίσασθαι, ὅπερ ἰσοδυναμεῖ μετὰ, ὁ ἄνθρωπος διὰ τοῦ λογικοῦ ἔχει ὑποκείμενα ἅπαντα τὰ ὄντα. "Ὡς εἰς μὲν τὸ πρῶτον συμβεβηκὸς αἱ γνώσεις τοῦ ἀνθρώπου (ἂν πρέπη νὰ λάβωσι και τὸ τριούτου ὄνομα) εἶναι ἀτομικαί, εἰς δὲ τὸ δεύτερον, γενικαί και καθόλου, εἴτε περὶ τῶν ἀρχῶν και αἰτιῶν τῶν φαινομένων, ὅπερ και ἐπισήμη λέγεται. και εἰς μὲν τὸ πρῶτον συμβεβηκὸς ὁ ἄνθρωπος εἶναι ἐν μέρος τοῦ ὅλου, εἰς δὲ τὸ δεύτερον, κόσμος ὅλος, δι' ἀμφοτέρων ὅμως αὐτὸς ἔχει σκοπούμενον τὴν ἀλήθειαν, τὸ ὡραῖον, και συμφέρον. Ἀλλ' ἐπειδὴ και τὰ φαινόμενα εἶναι ὄχι μονοειδῆ, ἀλλὰ πολλῶν εἰδῶν, ἀκόλουθον ἦν, αἱ ἐπισήμαι νὰ μὴ ἦναι μία, ἀλλὰ πολλαί. Καθότι ἡμεῖς βλέπομεν ὄχι μόνου πρὸ τῶν ποδῶν ἡμῶν σώματα, ἀλλὰ και ἄλλα ἐπικείμενα ἐπὶ τῆς κεφαλῆς ἡμῶν, ἐξ ὧν τινὰ μὲν κινουῦνται, ἀλλὰ ὅ' ἀκίνητίζουσι ἀλλάττοντα οὐδέποτε τοποθεσίαν, ἐνθα βέβαια πρέπει νὰ δοθῇ λόγος τις και ἀρχὴ τῆς τε κινήσεως και ἡρεμίας, και ἔτι διατὶ νὰ περιφέρωνται κυκλικῶς περὶ κέντρον περιφορᾶς, και ὄχι κατ' εὐθείαν γραμμὴν. "Ἐπειτα οὔτε τὰ ἐπὶ γῆς σώματα εἶναι ἕκτα τὰ μόνου και πολλά, ἐξ οὗ προέκυψεν ἡ μαθηματικὴ, ἀλλὰ και βαρέα, ἀλλὰ και κινητὰ, ἀλλὰ και μὴ ἀπλά, κξ, δι' ὅπερ ἦν ἀνάγκη νὰ ἀναφανῶσι πολλαί ἐπισήμαι, εἴτε κλάδοι τῶν ἀνθρωπίνων γνώσεων. Ἡ ἐπισήμη λοιπὸν τῶν λόγων ἐκάστης τούτων τῶν ἐπισημῶν και τεχνῶν.

εἶναι ἐκεῖνο, ὅπερ ὀνομάζεται μεταφυσική. Ὡς ἐκάστη τῶν ἐπιστημῶν καὶ τεχνῶν ἔχει ἰδίαν μεταφυσικὴν : τουτέστιν ἰδίας ἀρχὰς καὶ λόγους, καὶ τούτου ἕνεκεν αὐτὴς ἐρωτήσῃ ἀσρονόμον τινα, ἢ ὀπτικόν, ἢ γεωμέτρην, ἢ μουσικόν, ἢ ζωγράφον, ἢ κξ, περὶ τῆς ἐπιστήμης αὐτοῦ ἢ τέχνης, ὃ ἐρωτῶμενος θέλει ἐκθέσει οὐδὲν ἄλλο, εἰμὴ τὴν μεταφυσικὴν τῆς ἐαυτοῦ ἐπιστήμης ἢ τέχνης.

Ἄλλ' ἐπειδὴ αἱ ἐπιστήμαι καὶ τέχναι εἶναι οὐδὲν ἄλλο, ἢ γνώσεις ἀνθρώπιναι ἐνυπάρχουσαι ἐν τῷ ἐγκεφάλῳ αὐτῶν, ἐπόμενον εἶναι ἢ θεωρίαν τῶν λόγων τῶν ἐπιστημῶν, ἢ ἵνα λέξις συνώνυμος μὲ τὴν θεωρίαν τῶν λόγων τῶν ιδεῶν, ἢ γνωσικῶν τοῦ ἀνθρώπου δυνάμεων. Ὡς ἐπὶ πραγματεία τῶν ψυχικῶν δυνάμεων ἢ ἐνεργειῶν αὐτῆς : τουτέστιν ιδεῶν, εἶναι οὐδὲν ἄλλο, ἢ μεταφυσική. Δῆλον δ' ὅτι δίδεται καὶ μεταφυσικὴ μεταφυσικῆς, καὶ τοιαύτη ἢ θέλει εἶναι ἢ γνώσις τῆς ψυχῆς καὶ τοῦ Θεοῦ εἰς τὴν ἀνά χειρας πραγματείαν, ὡς ὄντος τοῦ Θεοῦ ἀρχῆς καὶ αἰτίας πάντων, ὁρατῶν τε καὶ ἀοράτων. Ὡς λοιπὸν τῶν λοιπῶν ἐπιστημῶν ὑπῆρξαν οἱ Ἕλληνες ἐφευρέται, οὕτως καὶ τῆς μεταφυσικῆς, συστήσαντες συστήματα περὶ τῶν πρώτων ἀρχῶν.

Ἔως οὗ ὅμως ὁ ἄνθρωπος πρόσκειται εἰς τὴν γνώσιν καὶ θεωρίαν τῶν ἔξωθεν σωμάτων, ὅτε ἐτασῆς καὶ τὸ ἐταζόμενον εἶναι ὄχι τὰ αὐτὰ, ἀλλὰ διάφορα, εὐθὺς δ' ὅπου ἄρξεται τις, ἢ θεωρῆ τὰς δυνάμεις ἢ φύσιν τῆς ψυχῆς, τότε ἢ ψυχὴ ἀποκαθίσταται καὶ ἐτασῆς καὶ ἐταζόμενον, καὶ θεωρὸς καὶ θεωρούμενον. Ἄλλ', ὡς φαίνεται, ἢ γνώσις ἐαυτοῦ εἶναι πολλὰ ἐργωδεστέρα, ἢ τῶν

λοιπῶν, ἢ ὅπερ ἐδόθη καὶ χρησμός τὸ, γνῶσι. σαυ-
τόν. Πλὴν εἰς τὴν δυσκολίαν τοῦ πράγματος προσετέθη
ἐκ τοῦ χρόνου καὶ ἡ ἀδολεσχία τῶν σοφιστῶν, δαπανῶσα
τὸ πολύτιμον κτῆμα τοῦ ἀνθρώπου: τὸν χρόνον λέγω,
εἰς μωρὰς συζητήσεις καὶ ἀκυρολογίας: ὅ ἐστιν ἀναικα-
θόλου ιδέαι ἢναι οὐσίαι, ἢ ἡ ὕλη ἢναι ἀναρχος, εἰ ἔστι
κενόν, εἰ ἔστι κινήσεις, κξ. Τὴν σήμερον ὅμως ἐξοστρακί-
σαντες οἱ μεταφυσικοὶ ἀπάσας ταύτας τὰς συζητήσεις,
ἐκτιθέασιν οὐδὲν ἄλλο, εἰμὴ τὰ ἐν τῷ ἀνθρώπῳ φαινό-
μενα, ὡς καὶ οἱ ἀστρονόμοι τὰ ἐν τῷ οὐρανῷ, ζητοῦντες,
ἔπου εἶναι δυνατόν, καὶ τὸν λόγον καὶ ἀρχὴν τῶν φαι-
νομένων.

ὄντος λοιπὸν τοῦ ἀνθρώπου αἰσθητικοῦ, ἀνάγκη
ἢν ἐκθέσεως πραγματείας ὅλης περὶ τῶν αἰσθήσεων αὐ-
τοῦ, οὔτε παρέωραμένου, τοῦ πῶς τὰ σώματα ἐνεργοῦσιν
ἐπὶ τῶν αἰσθητηρίων αὐτοῦ, ἢ πῶς ἐκ τῆς ἀπλῆς πρόσ-
βολῆς τὸ πρᾶγμα μετρουσιούται εἰς κατάληψιν. Πλὴν
ὄντος τοῦ ἀνθρώπου ὄχι μόνον αἰσθητικοῦ, ἀλλὰ καὶ
λογικοῦ, δῆλον ὅτι ἔπρεπε νὰ ἐκτεθῇ καὶ ἄλλη πραγ-
τεία περὶ τῶν γνώσικῶν τῆς ψυχῆς δυνάμεων ἢ ιδεῶν,
ἣτις διαφόρως θεωρουμένη ἠθελε λάβοι τρεῖς ὀνομασίας:
ιδεαλογία, γενικὴ γραμματικὴ, καὶ λογικὴ. Καθότι ἀν-
τις θεωρῆ πῶς ὁ ἄνθρωπος ἀποκτᾷ τὰς εἰκόνας τῶν ἔν-
των, καὶ ὅτι αὗται εἶναι πολυειδῶς διάφοροι, τοῦτο λέ-
γεται ιδεαλογία ὑπὸ τῶν νεωτέρων. Ἄλλ' ἐπειδὴ καὶ ὁ
ιδεαζόμενος εἶναι ὄχι εἷς μόνος, ἀλλὰ πολλοί: ὅ ἐστιν
ἐπειδὴ αἱ ιδέαι δὲν ἔγιναν ἐπὶ ματαίῳ, ὡς νὰ διαμέ-
νωσιν ἐνταφιασμένοι ἐντὸς τοῦ ἐγκεφάλου τινός, ἀλλὰ

νὰ γίνωνται ἐπαισθηταὶ καὶ εἰς τοὺς ἄλλοὺς διὰ σημείων ἢ λέξεων, κατὰ τοῦτο αἱ ἰδέαι θεωρούμεναι λέγονται γραμματική. Πλὴν ἐπειδὴ καὶ ἅπαντα τὰ ἔθνη εἶναι μιᾶς καὶ τῆς αὐτῆς φύσεως, ὡσαύτως καὶ ἅπαντα τὰ ὄντα ἅπανταχοῦ εἶναι τὰ αὐτὰ, δῆλον ὅτι ἅπαντες ἔχουσι τὰς αὐτὰς ἰδέας: γενικὰς λέγω καὶ μερικὰς, ἀφηρημένας καὶ συγκεκριμένας, ἔξ οὗ τὸ πρᾶγμα ὠνόμασαι γενικὴν γραμματική. Ἄν ὁμῶς καὶ ἀντὶ τὰ θεωρῆτις ἀπλῶς τὰς ἰδέας, ἔξετάσῃ αὐτὰς κατὰ τὸ εἶναι: τιούτεσιν ἀνυψῆσαι βέβηαι, ἢ μὴ: (καὶ τοῦτο ἢ ἔξ ἑαυτῶν ἢ ἔξ ἄλλων) εἴ ἢ ἢ πῶς: πιθαναί, ἢ μὴ: ἀνυψῆσαι δυναταί, ἢ μὴ: τότε τὸ πρᾶγμα λέγεται λογική. Ὡσε ἕνεκα τῶν ἰδεῶν ἡμεῖς ἔχομεν τρεῖς πραγματείας: ἰδεαλογίαν, γενικὴν γραμματικὴν, καὶ λογικὴν. Ἄλλ' ἐπειδὴ καὶ ἡ ἰδεαλογία δύναται νὰ θεωρηθῆ κατὰ δύο τρόπους, τούτου ἕνεκεν αὕτη δύναται νὰ λάβῃ καὶ ἄλλο ὄνομα. Καθότι ἐπειδὴ καὶ αἱ ἰδέαι δύνανται νὰ θεωρηθῶσι καὶ καθ' ἑαυτάς, ἔνθα καὶ ἰδεαλογία ὠνομάσθησαν, καὶ ἐπὶ τῶν ὄντων, κατὰ ταύτην ἢ λοιπὴν τὴν σημασίαν ἔλαβον ὄνομα ὀνομαστικὴν ἢ ὀνομαστική.

Ἡ θεωρία λοιπὸν τῶν τε αἰσθητικῶν καὶ γνωστικῶν τοῦ ἀνθρώπου δυνάμεων εἶναι οὐδὲν ἄλλο, ἢ μεταφυσικὴ τῶν κινήσεων αὐτοῦ: ἐκουσίων δηλονότι καὶ ἀκουσίων. Ἄλλ' ἐπειδὴ καὶ τὸ αἷτιον τῶν ἐκουσίων τοῦ ἀνθρώπου κινήσεων ὠνόμασαι παρ' ἡμῖν βούλησις, φυσικῶς ἔπεται τὸ βούλεσθαι νὰ ἦναι οὐσιωδῶς διάφορον τοῦτε αἰσθάνεσθαι καὶ τοῦ διανοεῖσθαι. Πλὴν ἐπειδὴ ἡ ἀρχὴ τῶν κινήσεων εἰς μὲν τὸ αἰσθάνεσθαι εἶναι ὑπώσοῦν καὶ ἐν τοῖς σώμασι, εἰς δὲ τὸ διανοεῖσθαι ἄπεσιν ὀλοτελῶς

πᾶσα κίνησις ἐκ τῶν σωμάτων, τούτου ἕνεκεν ὁ ἄνθρωπος εἶναι καὶ αὐτεξούσιος.

Ἄλλ' — ἡ θεωρία ἀπασιῶν τούτων τῶν δυνάμεων : τουτέστιν αἰσθήσεων, μνήμης, φαντασίας, λογικοῦ, συνειδήσεως, βουλήσεως, καὶ αὐτεξουσίου τί ἄλλο εἶναι, εἰμὴ θεωρία τινὸς ἄντος, ὅπερ ἔλαβεν ὄνομα ψυχῆ; Ὡς ἂν ἐκ τῶν δυνάμεων τῆς ψυχῆς μεταβῆτις εἰς τὴν φύσιν αὐτῆς, τούτο ὀνομάζεται ψυχολογία, οὕσα μεταφυσικήτις τῶν ἐκτεθέντων.

Ἄλλ' ἐπειδὴ καὶ ἡ γνῶσις τῆς φύσεως τῆς ψυχῆς ἀπαιτεῖ τὴν γνῶσιν τοῦ δημιουργοῦ τῶν ὄντων : τουτέστι τοῦ Θεοῦ, δῆλον οἴκοθεν ὅτι εἶναι ἀναγκαία καὶ ἡ τοῦ Θεοῦ ἀπόδειξις, ὅπερ καὶ φυσικὴ θεολογία ὀνομάσκει.

Ὡς ἂν ἡ γνῶσις ἑαυτοῦ, εἴτε τὸ ὑποκείμενον ταύτης τῆς βίβλου, εἶναι γνῶσις τῶν αἰσθήσεων, τῶν ἰδεῶν, τῆς γενικῆς γραμματικῆς ἢ διαλέκτων, τῆς λογικῆς, τῶν κινητικῶν δυνάμεων, τοῦ αὐτεξουσίου, τῆς ψυχῆς, καὶ Θεοῦ. Καὶ ἂν μὲν τὸ ἡμέτερον γένος ἦν προβεβηκὸς κατὰ τὴν παιδείαν, ἔπρεπε βέβαια καὶ ἐκάστη τούτων τῶν ὑλῶν νὰ ταχθῆ ἑκάστη μέρους ἐκπληροῦν ἰδίαν πραγματείαν. Ἄλλ' ἐπειδὴ καὶ ἡμεῖς εὐρισκόμεθα ἔτι εἰς τὰ σπάργανα τῆς παιδείας, ἀνάγκη εἶναι ἅπαντα ταῦτα νὰ συνέχωνται ἐν μιᾷ καὶ τῇ αὐτῇ βίβλῳ. Πεφύκασιν, ὡς φαίνεται, χρεῖαι νὰ αὐξάνωνται ἀναλόγως μὲ τὸν πλοῦτον, καὶ εἰς τοὺς πένητας εἶναι πάντες ὀλίγα τά τε οἰκητήρια καὶ οἱ θάλαμοι. Καὶ τοιοῦτοι, ὡς φαίνεται, ἐσμὲν ἡμεῖς οἱ Ἕλληνας τὴν σήμερον παραβαλλόμενοι

μὲ τοὺς πρώην, οὕτω πρώην ὑπερπτόχους κατοίκους τῆς δύσεως. Ἄλλ' ἐπειδὴ γεννᾶται οὐδὲν τέλειον ἐπὶ τῆς γῆς, ἀλλ' αὐξάνονται πάντα ἐκ μικροτάτων, ἀμφιβάλλει οὐδεὶς ὅτι καὶ τὸ ἡμέτερον γένος ταχθεὶς ἤδη εἰς τὴν σειράν τῶν βαινόντων πρὸς τὴν γνῶσιν τῶν ὄντων, καὶ ἀφ' ἑαυτῶν ἀποξυόντων τὴν ἀγραμματίαν, θέλει τελειοποιήσῃ τὴν τε ἀνά χειρας πραγματείαν καὶ ἀπάσας τὰς λοιπὰς ἐπισημίας καὶ ἀνθρωπίνας γνώσεις, ἀναλαβὸν τὸν ἑαυτοῦ πρώην χαρακτήρα.

Ὁ Συγγραφεύς.

Π Ι Ν Α Ξ.

	Σελ.
ΚΕΦ. Α'. Περὶ Αἰσθήσεων καὶ Κινήσεως	1
— Β'. Περὶ τοῦ Αἰτίου τῶν αἰσθημάτων καὶ τῆς κινήσεως	30
— Γ'. Περὶ τοῦ νοός ἢ γνωστικῶν δυνάμεων καὶ πρῶτον περὶ Ἀντιλήψεως	49
Περὶ Συνειδήσεως	55
Περὶ Προσοχῆς	57
Περὶ Ἐνθυμήσεως	60
Περὶ Φαντασίας καὶ Μνήμης	62
Περὶ Καθολικεύσεως τῶν Ἰδεῶν	81
Περὶ ἀφαιρέσεως καὶ συνθέσεως τῶν ἰδεῶν	87
Περὶ Συγκρίσεως τῶν ἰδεῶν, ἢ Ἀπο- φάνσεως καὶ Διακρίσεως	96
Περὶ Λογικοῦ	100
Περὶ Λογιστικοῦ	110
— Δ'. Περὶ Εἰδῶν τῶν Ἰδεῶν	116
— Ε'. Περὶ Συνδέσμου τῶν Ἰδεῶν, ἢ Νοή- ματος	128
— ΣΤ'. Περὶ Ποιοτήτων	141

	Σελ.
ΚΕΦ. Ζ'. Περὶ Διαλέκτων καὶ Γραμμάτων .	155
— Η'. Περὶ ἀνθρωπίνων γνώσεων, ἢ ἀληθείας	190
— Θ'. Περὶ ὑπάρξεως σώματων . . .	209
— Ι'. Περὶ ἀληθείας	226
— ΙΑ'. Ὅτι ἡ πλειὸς τῶν αἰσθητηρίων εἶναι ἀναγκαῖα εἰς τὴν ἀλήθειαν ἢ γνώσεις ἀνθρωπίνας	254
— ΙΒ'. Περὶ Βουλήσεως	278
— ΙΓ'. Περὶ Αὐτεξουσίου	296
— ΙΔ'. Περὶ βουλευτῶν καὶ ὀρεκτῶν, ἢ ἀγα- θοῦ καὶ κακοῦ	309
— ΙΕ'. Περὶ Παθῶν	337
— ΙΣΤ'. Περὶ Ὁρμεμφύτου καὶ Συμπαθείας	360
— ΙΖ'. Περὶ ὕπνου, ἐνυπνίων, νυκτάλωπος, παραφροσύνης καὶ μωρίας	371
— ΙΗ'. Περὶ Ψυχῆς	401
— ΙΘ'. Περὶ ὑπάρξεως Θεοῦ	435

